

Kohtuasi C-452/04

Fidium Finanz AG

versus

Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Verwaltungsgericht Frankfurt am Main)

Teenuste osutamise vabadus – Kapitali vaba liikumine – Äriühing, mille asukoht on kolmandas riigis – Täielikult või peamiselt liikmesriigi territooriumile suunatud tegevus – Majandustegevuse raames krediidi andmine – Eelneva tegevusloa nõue liikmesriigis, milles teenust osutatakse

Kohtuotsuse kokkuvõte

1. *Teenuste osutamise vabadus – Kapitali vaba liikumine – Asutamislepingu sätted – Nende kahe põhivabadusega seotud siseriikliku meetme hindamine*

(EÜ artiklid 49 ja 56)

2. *Teenuste osutamise vabadus – Asutamislepingu sätted – Kohaldamisala*

(EÜ artiklid 49 ja 56)

1. EÜ artiklite 49 ja 56 sõnastusest ning nende asukohast asutamislepingu III jaotise kahes erinevas peatükis tuleneb, et kuigi kõnealused sätted on omavahel tihedalt seotud, reguleerivad nad erinevaid olukordi ning kummalgi on erinev kohaldamisala. Muidugi ei saa välistada teatavatel erilistel juhtudel, mil siseriiklik säte puudutab samaaegselt teenuste osutamise vabadust ja kapitali vaba liikumist, et see säte takistab üheaegselt mõlema vabaduse teostamist.

Selles osas ei saa väita, et neil tingimustel kehtivad teenuste osutamise vabadust reguleerivad sätted võrreldes kapitali vaba liikumist reguleerivate sätetega täiendavana.

Kui aga siseriiklik meede mõjutab samaaegselt nii teenuste osutamise vabadust kui ka kapitali vaba liikumist, tuleb uurida, mil määral kahjustatakse põhivabaduste teostamist ning kas põhikohtuasja asjaolusid arvesse võttes kaalub üks neist teise üles. Kõnealust meedet uuritakse põhimõtteliselt üksnes seoses ühega neist kahest vabadusest, kui nähtub, et konkreetse asja asjaolusid arvesse võttes on üks neist vabadustest teise suhtes täiesti teisejärgulise tähendusega ja neid on võimalik käsitleda koos.

(vt punktid 28, 30, 31, 34)

2. Siseriiklik kord, mille alusel liikmesriik nõuab eelnevat tegevusluba, kui majandustegevuse raames krediidi andmisega tegeleb liikmesriigi territooriumil äriühing, kelle asukoht on kolmandas riigis, ning mille kohaselt tuleb sellise tegevusloa väljastamisest keelduda muu hulgas juhul, kui kõnealusel äriühingul ei ole sellel territooriumil peakontorit ega filiaali, ning mis takistab selliste äriühingute pääsemist liikmesriigi finantsturule, kelle asukoht on kolmandates riikides, mõjutab valdavalt teenuste osutamise vabaduse teostamist EÜ artikli 49 ja sellele järgnevate artiklite tähenduses.

Kuna sellise korra piirav mõju kapitali vabale liikumisele kujutab endast üksnes teenuste osutamise suhtes kehtestatud piirangute vältimatut tagajärge, puudub vajadus kontrollida, kas kõnealune kord on kooskõlas EÜ artikliga 56 ja sellele järgnevate artiklitega.

EÜ artiklile 49 ja sellele järgnevatele artiklitele ei saa tugineda äriühing, kelle asukoht on kolmandas riigis. Vastupidi asutamislepingu peatükile, mis käsitleb kapitali vaba liikumist, ei sisalda teenuste osutamise vabadust käsitlev peatükk ühtki sätet, mis laiendaks peatüki sätete toimet teenuste osutajatele, kes on kolmanda riigi kodanikud ja kelle asukoht on väljaspool Euroopa Liitu, kuna viimati mainitud peatüki eesmärk on tagada teenuste osutamise vabadus liikmesriikide kodanikele.

(vt punktid 25, 49, 50 ja resolutiivosa)

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

3. oktoober 2006(*)

Teenuste osutamise vabadus – Kapitali vaba liikumine – Äriühing, mille asukoht on kolmandas riigis – Täielikult või peamiselt liikmesriigi territooriumile suunatud tegevus – Majandustegevuse raames krediidi andmine – Eelneva tegevusloa nõue liikmesriigis, milles teenust osutatakse

Kohtuasjas C-452/04,

mille esemeks on EÜ artikli 234 alusel Verwaltungsgericht Frankfurt am Main'i (Saksamaa) 11. oktoobri 2004. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 27. oktoobril 2004, menetluses

Fidium Finanz AG

versus

Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas (ettekandja) ja K. Schiemann, kohtunikud S. von Bahr, J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, K. Lenaerts, E. Juhász, G. Arestis, A. Borg Barthet ja M. Ilešić,

kohtujurist: C. Stix-Hackl,

kohtusekretär: ametnik B. Fülöp,

arvestades kirjalikus menetluses ja 18. jaanuari 2006. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- Fidium Finanz AG, esindajad: *Rechtsanwalt C. Fassbender* ja *Rechtsanwalt A. Eckhard* ning *Assessor N. Petersen*,
- Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht, esindajad: S. Ihle, S. Deppmeyer ja A. Sahavi,
- Saksamaa valitsus, esindajad: W. D. Plessing ja C. Schulze Bahr,
- Kreeka valitsus, esindajad: S. Spyropoulos ja D. Kalogiros ning S. Vodina ja Z. Chatzipavlou,
- Iirimaa, esindaja: D. O'Hagan, keda abistas M. Collins, SC,
- Itaalia valitsus, esindaja: I. M. Braguglia, keda abistas *avvocato dello Stato P. Gentili*,
- Portugali valitsus, esindajad: L. Fernandes, L. Máximo dos Santos ja Â. Seïça Neves,
- Rootsi valitsus, esindaja: K. Wistrand,
- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: H. Støvlbæk ja T. Scharf,

olles 16. märtsi 2006. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb EÜ artiklite 49, 56 ja 58 tõlgendamist.

2 Nimetatud taotlus esitati kaebuse raames, mille Šveitsis asuv äriühing Fidium Finanz AG (edaspidi „Fidium Finanz“) esitas Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht'i (liidu finantsinspektsioon, edaspidi „Bundesanstalt“) otsuse peale, millega nimetatud asutus keelas tal majandustegevuse raames anda krediiti Saksamaal asuvatele klientidele, kuna kõnealusel äriühingul ei ole Saksa õigusaktidega nõutavat tegevusluba.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigus

3 EÜ artiklid 49–55 reguleerivad teenuste osutamise vabadust. EÜ artikli 49 esimene lõik keelab ühenduse piires selle vabaduse piirangud liikmesriikide kodanike suhtes, kes asuvad mõnes teises ühenduse riigis kui see isik, kellele teenuseid pakutakse.

4 EÜ artiklid 56–60 käsitlevad kapitali vaba liikumist. EÜ artikli 56 lõige 1 näeb ette, et EÜ asutamislepingu III jaotise 4. peatüki pealkirjaga „Kapital ja maksed“ sätete kohaselt keelatakse kõik kapitali liikumise piirangud liikmesriikide vahel ning liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel.

5 Nõukogu 24. juuni 1988. aasta direktiivi 88/361/EMÜ asutamislepingu artikli 67 rakendamise kohta (artikkel on tunnistatud kehtetuks Amsterdami lepinguga) (EÜT L 178, lk 5; ELT eriväljaanne 10/01, lk 10) I lisa pealkirjaga „Direktiivi artiklis 1 osutatud kapitali liikumise nomenklatuur“ sissejuhatuses on täpsustatud:

„[...]“

Selles nomenklatuuris nimetatud kapitali liikumine hõlmab:

– kõiki kapitali liikumise puhul vajalikke tehinguid, nagu tehingute sõlmimine ja täitmine ning seonduvad ülekanded. [...]

[...]

– krediidi või laenu tagasimaksetehinguid.

Käesolev nomenklatuur ei ole kapitali liikumiseks peetavate tehingute ammendav loend ning seetõttu sisaldab rubriiki XIII – F. „Muu kapitali liikumine – mitmesugust”. Nomenklatuuri ei või tõlgendada viisil, mis piirab direktiivi artiklis 1 osutatud kapitali liikumise täieliku liberaliseerimise põhimõtte kohaldamist.”

6 Nimetatud nomenklatuur sisaldab 13 erinevat kapitali vaba liikumise kategooriat. Kõnealuse nomenklatuuri VIII rubriigis pealkirjaga „Finantslaenud ja -krediit” sisalduvad mitteresidentide poolt residentidele antavad laenud ja krediit.

Siseriiklikud õigusnormid

7 Vastavalt krediidivaldkonda reguleeriva seaduse (Gesetz über das Kreditwesen) selle 9. septembri 1998. aasta versioonis (BGBl. 1998 I, lk 2776; edaspidi „KWG”) paragrahvi 1 lõikele 1 mõistetakse „krediidiasutuste” all „ettevõtjaid, kes teostavad pangatehinguid majandustegevuse raames või mahus, mis tingib vajaduse äriliselt korraldatud ettevõtte järele”, ning „pangatehingute” all muu hulgas „rahaliste laenu ja vekslilaenu andmist (krediiditehinguid)”.

8 Sama seaduse paragrahvi 1 lõike 1 punkt a määratleb mõiste „finantseerimisasutused” kui „ettevõtjad, kes osutavad kolmandatele isikutele finantsteenuseid majandustegevuse raames või mahus, mis tingib vajaduse äriliselt korraldatud ettevõtte järele”.

9 KWG paragrahvi 32 lõike 1 esimene lõik sätestab:

„Igal isikul, kes soovib riigis tegeleda pangandustegevusega või osutada finantsteenuseid majandustegevuse raames või mahus, mis tingib vajaduse äriliselt korraldatud ettevõtte järele, peab olema Bundesanstalt kirjalik tegevusluba;

[...]”

10 KWG paragrahvi 33 lõike 1 esimese lõigu punkt 6 näeb ette, et tegevusloa andmisest tuleb keelduda, kui krediidiasutuse peakontor ei asu riigis.

11 KWG paragrahvi 53 lõige 1 sätestab, et juhul kui välismaal asuval ettevõtjal on Saksamaal filiaal, kes tegeleb pangandustegevusega või osutab finantsteenuseid, käsitletakse filiaali krediidiasutuse või finantseerimisasutusena.

12 KWG paragrahvi 53b lõige 1 sätestab erikorra, mis kehtib teistes Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriikides asuvate krediidiasutuste suhtes.

13 Vastavalt Bundesanstalt 16. septembri 2003. aasta ringkirjale toimub pangandustegevusega tegelemine või finantsteenuste osutamine „riigis” KWG paragrahvi 32 tähenduses juhul, „kui teenuste osutaja asukoht või alaline asukoht on välismaal ning kui teenuste osutaja tuleb kavatsetult riigis turule, et korduvalt ning majandustegevuse raames pakkuda pangatehinguid või finantsteenuseid ettevõtjatele ja/või isikutele, kelle asukoht või alaline asukoht

on riigis”.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

14 Fidium Finanz on Šveitsi õiguse alusel asutatud äriühing, mille asukoht ja peakontor on Sankt Gallenis (Šveits). Ta annab välismaal asuvatele klientidele krediiti summas 2500 või 3500 eurot, tegeliku intressimääraga 13,94% aastas.

15 Fidium Finanzi esitatud andmete kohaselt annab ta ligikaudu 90% krediitidest Saksamaal elavatele isikutele. Kõnealust krediiti pakuti kõigepealt Saksa kodanikele, kelle elukoht on Saksamaal ja kes vastavad teatud tingimustele. Seejärel koosnes sihtrühm töötajatest, kelle elukoht on nimetatud liikmesriigis ja kes vastavad nimetatud tingimustele. Sellise krediidi puhul ei küsita eelnevalt mingit teavet Schufa'lt (Saksa krediidiinfokeskus).

16 Kõnealust krediiti pakutakse Internetilehel, mida hallatakse Šveitsis. Nimetatud lehel võivad kliendid vajalikud dokumendid alla laadida, et need seejärel täita ja kirja teel Fidium Finanzile saata. Nimetatud krediiti pakutakse ka Saksamaal tegutsevate krediidivahendajate kaudu. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul ei tegutse viimased ei Fidium Finanzi esindajate ega volitatutena. Nad sõlmivad Fidium Finanzi eest lepinguid ja saavad vahendustasu.

17 Fidium Finanzil ei ole KWG paragrahvi 32 lõike 1 esimeses lõigus ette nähtud tegevusluba pangandustegevusega tegelemiseks ja finantsteenuste osutamiseks Saksamaal. Tema tegevuse suhtes Šveitsis kehtivad selle riigi õigusnormid, mis käsitlevad tarbijakrediiti, kuid eelotsusetaotluse esitanud kohtu andmete kohaselt ei kohaldatud põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal nõuet hankida vastavalt nimetatud õigusnormidele luba sellistele Šveitsi ettevõtjatele, kes annavad krediiti üksnes välismaal.

18 Leides, et Fidium Finanz tegeleb pangandustegevusega „riigis” KWG paragrahvi 32 tähenduses, nii nagu seda paragrahvi on tõlgendatud 16. septembri 2003. aasta ringkirjas, andis Bundesanstalt nimetatud äriühingule teada nõudest hankida tegevusluba krediidi andmisega tegelemiseks. Fidium Finanz väitis siiski, et tema tegevuse puhul ei ole vaja mingit Saksa asutuse väljastatavat tegevusluba, kuna ta ei tegele oma tegevusega „riigis” KWG tähenduses, vaid pigem „suunaga” Saksamaale.

19 Oma 22. augusti 2003. aasta otsusega keelas Bundesanstalt Fidium Finanzil muu hulgas teostada majandustegevuse raames või mahus, mis tingib vajaduse äriliselt korraldatud ettevõtte järele, krediiditehinguid, mis seisnevad Saksamaal asuvate klientidega kavatselt ühenduse võtmises. Leides, et nimetatud otsus ning samuti Bundesanstalti hilisem otsus, mis eelmist otsust kinnitas, kujutavad endast kapitali vaba liikumise piirangut EÜ artikli 56 ja sellele järgnevate artiklite tähenduses, esitas Fidium Finanz kaebuse Verwaltungsgericht Frankfurt am Main'ile.

20 Leides, et põhikohtuasja lahendamiseks on vaja tõlgendada asutamislepingu sätteid, otsustas Verwaltungsgericht Frankfurt am Main menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas ettevõtja, kelle asukoht on väljaspool Euroopa Liitu asuvas riigis, käesoleval juhul Šveitsis, võib Euroopa Liidu liikmesriigi, käesoleval juhul Saksamaa Liitvabariigi elanikele oma majandustegevuse raames krediiti andes tugineda nimetatud liikmesriigi ja selle ametivõimude või kohtute meetmete vastu EÜ artiklis 56 sätestatud kapitali vabale liikumisele või kuuluvad selliste finantsteenuste ettevalmistamine, osutamine ja täitmine üksnes EÜ artiklis 49 ja sellele järgnevates artiklites sätestatud teenuste osutamise vabaduse kohaldamisalasse?

2. Kas ettevõtja, kelle asukoht on väljaspool Euroopa Liitu asuvas riigis, võib tugineda EÜ

artiklis 56 sätestatud kapitali vabale liikumisele, kui ta majandustegevuse raames või peamiselt annab krediiti Euroopa Liidus asuvatele isikutele ning kui tema asukoht on riigis, kus sellise tegevuse alustamise ning sellel alal tegutsemise suhtes ei kehti kõnealuse riigi avaliku võimu väljastatava eelneva tegevusloa nõue ega tema tegevuse jooksva järelevalve nõue selliselt, nagu see on tavapärane krediidiastutuste puhul Euroopa Liidus ning käesoleval juhul eelkõige Saksamaa Liitvabariigis, või kujutab kapitali vabale liikumisele tuginemine sellisel juhul endast õiguse kuritarvitamist?

Kas Euroopa Liidu õigust arvestades võib sellist ettevõtjat kohelda kohustusliku tegevusloa osas võrdselt kõnealuses liikmesriigis asuvate isikute ja ettevõtjatega, kuigi tema asukoht ei ole selles liikmesriigis ning tal ei ole seal ka filiaali?

3. Kas EÜ artiklis 56 sätestatud kapitali vaba liikumist mõjutavad õigusnormid, mille kohaselt on ettevõtja, kelle asukoht on väljaspool Euroopa Liitu, kohustatud Euroopa Liidus asuvatele isikutele majandustegevuse raames krediidi andmisel hankima eelneva tegevusloa Euroopa Liidu selle liikmesriigi ametivõimudelt, kus asub krediidisaaaja?

Kas selles osas omab tähtsust see, kas majandustegevuse raames ilma vastava loata krediidi andmine kujutab endast kuritegu või pelgalt eeskirjade eiramist?

4. Kas kolmandas küsimuses mainitud eelneva tegevusloa nõue on põhjendatud EÜ artikli 58 lõike 1 punktiga b, iseäranis mis puudutab:

- krediidisaaaja kaitset lepinguliste ja rahaliste kohustuste eest selliste isikute ees, kelle usaldusväärsust ei ole eelnevalt kontrollitud,
- nende isikute kaitset selliste isikute või ettevõtjate eest, kes ei tegutse nõuetekohaselt seoses oma raamatupidamisega ning klientide nõustamise ja teavitamise kohustusega, mis neil lasub vastavalt üldistele õigusnormidele,
- nende isikute kaitset eksitava või kuritarvitava reklaami eest,
- tagatist, et krediiti andval ettevõtjal on piisavad rahalised vahendid,
- kapitalituru kaitset suurte krediitide kontrollimatu andmise eest,
- kapitalituru ja kogu ühiskonna kaitset selliste kriminaalsete tegude eest, nagu need, mis on rahapesu või terrorismi vastast võitlust käsitlevate sätete esemeks?

5. Kas EÜ artikli 58 lõike 1 punkt b hõlmab iseenesest ühenduse õiguses lubatud tegevusloa nõude, mida on nimetatud kolmandas küsimuses ning mille kohaselt tegevusloa väljastamine eeldab tingimata, et asjaomases liikmesriigis oleks ettevõtja peakontor või vähemalt filiaal, iseäranis selleks et:

- võimaldada asjaomase liikmesriigi asutustel äritegevust ja -tehinguid tegelikult kontrollida, st ka lühikese etteteatamistähtajaga või ette teatamata,
- võimaldada mõista täielikult äritegevust ja -tehinguid liikmesriigis kättesaadavate või liikmesriigi käsutuses olevate dokumentide abil,
- tagada liikmesriigi territooriumil ettevõtja eest isiklikult vastutavate esindajate kättesaadavus,
- tagada või vähemalt lihtsustada liikmesriigis ettevõtja klientide finantskohustuste täitmist?"

21 Kohtukõnede ärakuulamise teavitas Fidium Finanzi nõukogu Euroopa Kohut sellest, et märtsis 2005 andsid Sankt Galleni kantoni pädevad ametivõimud nimetatud äriühingule tegevusloa tarbijakrediidi andmisega tegelemiseks.

Eelotsuse küsimused

Esialgsed märkused

22 Oma eelotsusetaotlusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas majandustegevuse raames krediidi andmine kujutab endast teenuste osutamist ja kuulub EÜ artikli 49 ja sellele järgnevate artiklite kohaldamisalasse ja/või kas see kuulub kapitali vaba liikumist reguleeriva EÜ artikli 56 ja sellele järgnevate artiklite kohaldamisalasse. Juhul kui viimati mainitud sätteid kohaldatakse põhikohtuasja asjaoludel, arutleb ta, kas nimetatud sätetega on vastuolus selline siseriiklik kord nagu põhikohtuasjas kõne all, mis nõuab eelnevat tegevusluba, kui nimetatud tegevusega tegeleb liikmesriigi territooriumil äriühing, kelle asukoht on kolmandas riigis, ning mis näeb ette, et sellise tegevusloa väljastamisest tuleb keelduda muu hulgas juhul, kui kõnealusel äriühingul ei ole sellel territooriumil peakontorit ega filiaali (edaspidi „vaidlusalune kord”).

23 Esmalt on kohane täpsustada, et vaidlusalust korda kohaldatakse nende äriühingute suhtes, mille asukoht on väljaspool Euroopa Majanduspiirkonda. Selliste krediidasutuste suhtes, mille asukoht on Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriikides, kehtib vastavalt KWG paragrahvi 53b lõikele 1 erikord, mis ei ole eelotsusetaotluse ese.

24 Nagu nähtub käesoleva otsuse punktidest 14 ja 15, annab Fidium Finanz, kelle asukoht on Šveitsis, majandustegevuse raames krediiti Saksamaal elavatele isikutele.

25 Vastupidi asutamislepingu peatükile, mis käsitleb kapitali vaba liikumist, ei sisalda teenuste osutamise vabadust käsitlev peatükk ühtki sätet, mis laiendaks peatüki sätete toimet teenuste osutajatele, kes on kolmanda riigi kodanikud ja kelle asukoht on väljaspool Euroopa Liitu. Nagu Euroopa Kohus oma 15. novembri 1994. aasta arvamuses 1/94 (EKL 1994, lk I-5267, punkt 81) leidis, on viimati mainitud peatüki eesmärk tagada teenuste osutamise vabadus liikmesriikide kodanikele. Seega ei saa EÜ artiklile 49 ja sellele järgnevatele artiklitele tugineda äriühing, kelle asukoht on kolmandas riigis.

26 Peale selle ei olnud põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal veel jõustunud ühelt poolt Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Šveitsi Konföderatsiooni vahel sõlmitud isikute vaba liikumist käsitlev kokkulepe (EÜT 2002, L 114, lk 6), mis allkirjastati Luxembourgis 21. juunil 1999 ning mille eesmärk on muu hulgas hõlbustada teenuste osutamist kokkuleppe poolte territooriumitel.

27 Seega tõusetub küsimus ühelt poolt teenuste osutamise vabadust ning teiselt poolt kapitali vaba liikumist reguleerivate Euroopa Ühenduse asutamislepingu sätete piiritlemise ning omavahelise suhte kohta.

28 Selles osas tuleneb EÜ artiklite 49 ja 56 sõnastusest ning nende asukohast asutamislepingu III jaotise kahes erinevas peatükis, et kuigi kõnealused sätted on omavahel tihedalt seotud, reguleerivad nad erinevaid olukordi ning kummalgi on erinev kohaldamisala.

29 Nimetatud asjaolu kinnitab eelkõige EÜ artikli 51 lõige 2, mis eristab ühelt poolt kapitali liikumisega seotud pangandus- ja kindlustusteenuseid ning teiselt poolt kapitali vaba liikumist ja mis sätestab, et nimetatud teenused liberaliseeritakse „rööbiti kapitali liikumise

liberaliseerimisega”.

30 Muidugi ei saa välistada teatavatel eristel juhtudel, mil siseriiklik säte puudutab samaaegselt teenuste osutamise vabadust ja kapitali vaba liikumist, et see säte takistab üheaegselt mõlema vabaduse teostamist.

31 Euroopa Kohtule on väidetud, et neil tingimustel ning arvestades EÜ artikli 50 esimese lõigu sõnastust, kehtivad teenuste osutamise vabadust reguleerivad sätted võrreldes kapitali vaba liikumist reguleerivate sätetega täiendavana.

32 Selle argumendiga ei saa nõustuda. Kuigi on tõsi, et EÜ artikli 50 esimeses lõigus sätestatud mõiste „teenused” määratlus täpsustab, et teenustena mõistetakse tegevust, mis „ei ole reguleeritud kaupade, kapitali ja isikute vaba liikumist käsitlevate sätetega”, on samuti tõsi, et kõnealune täpsustamine toimub selle mõiste määratluse tasandil, tegemata siiski eelistusi teenuste osutamise vabaduse ja teiste põhivabaduste vahel. Mõiste „teenused” kätkeb seega teiste vabadustega hõlmamata tegevust, eesmärgiga mitte jätta põhivabaduste kohaldamisalast välja ühtki majandustegevust.

33 Sellise eelistuse olemasolu ei saa ka järeldada EÜ artikli 51 lõikest 2. Nimetatud säte on suunatud eeskätt ühenduse seadusandjale ning on seletatav ühelt poolt teenuste osutamise liberaliseerimise ning teiselt poolt kapitali liikumise liberaliseerimise võimaliku erineva kiirusega.

34 Kui aga siseriiklik meede mõjutab samaaegselt nii teenuste osutamise vabadust kui ka kapitali vaba liikumist, tuleb uurida, mil määral kahjustatakse põhivabaduste teostamist ning kas põhikohtuasja asjaolusid arvesse võttes kaalub üks neist teise üles (vt analoogiline 25. märtsi 2004. aasta otsus kohtuasjas C-71/02: Karner, EKL 2004, lk I-3025, punkt 47; 14. oktoobri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-36/02: Omega, EKL 2004, lk I-9609, punkt 27 ja EFTA kohtu 14. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas State Management Debt Agency vs. Íslandsbanki-FBA, E-1/00, EFTA Court Report 2000–2001, lk 8, punkt 32). Euroopa Kohus uurib kõnealust meedet põhimõtteliselt üksnes seoses ühega neist kahest vabadusest, kui nähtub, et konkreetse asja asjaolusid arvesse võttes on üks neist vabadustest teise suhtes täiesti teisejärgulise tähendusega ja neid on võimalik käsitleda koos (vt analoogiline 24. märtsi 1994. aasta otsus kohtuasjas C-275/92: Schindler, EKL 1994, lk I-1039, punkt 22; 22. jaanuari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-390/99: Canal Satélite Digital, EKL 2002, lk I-607, punkt 31; eespool viidatud kohtuotsus Karner, punkt 46; eespool viidatud kohtuotsus Omega, punkt 26 ja 26. mai 2005. aasta otsus kohtuasjas C-20/03: Burmanjer jt, EKL 2005, lk I-4133, punkt 35).

35 Eelotsusetaotlusele tuleb vastata neid kaalutlusi silmas pidades.

Esimene küsimus

36 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas äriühing, mille asukoht on kolmandas riigis, võib liikmesriigi elanikele majandustegevuse raames krediiti andes tugineda EÜ artiklis 56 sätestatud kapitali vabale liikumisele või kuuluvad selliste finantsteenuste ettevalmistamine, osutamine ja täitmine üksnes EÜ artiklis 49 ja sellele järgnevates artiklites sätestatud teenuste osutamise vabaduse kohaldamisalasse.

37 Bundesanstalt, Saksamaa ja Kreeka valitsus, Iirimaa ning Itaalia ja Portugali valitsus leiavad, et majandustegevuse raames krediidi andmine kujutab endast teenuste osutamist EÜ artikli 50 esimese lõigu tähenduses ning et EÜ artikkel 56 ja sellele järgnevad artiklid ei ole kohaldatavad põhikohtuasja asjaolude suhtes. Euroopa Ühenduste Komisjon ja Fidium Finanz väidavad, et kõnealune tegevus on seotud kapitali vaba liikumisega ning et nimetatud äriühing võib tugineda EÜ artiklile 56.

38 Esmalt tuleb kindlaks määrata, millisele põhivabadusele vastab majandustegevuse raames krediidi andmine, nii nagu seda teeb Fidium Finanz.

39 Väljakujunenud kohtupraktikast nähtub, et krediidiasutuse tegevus, mis seisneb krediidi andmises, kujutab endast teenust EÜ artikli 49 tähenduses (vt selle kohta 14. novembri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-2484/93: Svensson ja Gustavsson, EKL 1995, lk I-3955, punkt 11 ja 9. juuli 1997. aasta otsus kohtuasjas C-222/95: Parodi, EKL 1997, lk I-3899, punkt 17). Lisaks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. märtsi 2000. aasta direktiivi 2000/12/EÜ krediidiasutuste asutamise ja tegevuse kohta (EÜT L 126, lk 1; ELT eriväljaanne 06/03, lk 272) eesmärk reguleerida just krediidi andmist nii asutamisvabaduse kui ka teenuste osutamise vabaduse seisukohalt.

40 Kuigi on tõsi, et Fidium Finanz ei ole krediidiasutus ühenduse õiguse tähenduses, kuna tema tegevuseks ei ole hoiuste või muude tagasimakstavate vahendite vastuvõtmine avalikkuselt, on samuti tõsi, et tema majandustegevuse raames krediidi andmine kujutab endast teenuse osutamist.

41 Mis puudutab mõistet „kapitali liikumine”, siis asutamislepingus ei ole seda määratletud. Sellegipoolest nähtub väljakujunenud kohtupraktikast, et kuna EÜ artikkel 56 sisuliselt kordab direktiivi 88/361 artikli 1 sisu ja kuigi direktiiv ise on vastu võetud EMÜ asutamislepingu artikli 69 ja artikli 70 lõike 1 alusel (EMÜ asutamislepingu artiklid 67–73 on asendatud EÜ asutamislepingu artiklitega 73B–73G, nüüd EÜ artiklid 56–60), on direktiivile lisatud „kapitali liikumise” nomenklatuur säilitanud kapitali liikumise mõiste defineerimisel oma soovitusliku väärtuse (vt selle kohta eelkõige 16. märtsi 1999. aasta otsus kohtuasjas C-222/97: Trummer ja Mayer, EKL 1999, lk I-1661, punkt 21; 5. märtsi 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-515/99, C-519/99–C-524/99 ja C-526/99–C-540/99: Reisch jt, EKL 2002, lk I-2157, punkt 30 ja 23. veebruari 2006. aasta otsus kohtuasjas C-513/03: Van Hilten-van der Heijden, EKL 2006, lk I-1957, punkt 39).

42 Mitteresidentide poolt residentidele antavad laenud ja krediit on ära toodud direktiivi 88/361 I lisa VIII rubriigis, mis kannab pealkirja „Finantslaenud ja ?krediit”. Kõnealuse lisa selgitavate märkuste kohaselt hõlmab see kategooria muu hulgas tarbijakrediiti.

43 Järelikult on majandustegevuse raames krediidi andmine põhimõtteliselt seotud nii teenuste osutamise vabadusega EÜ artikli 49 ja sellele järgnevate artiklite tähenduses kui ka kapitali vaba liikumisega EÜ artikli 56 ja sellele järgnevate artiklite tähenduses.

44 Seega tuleb uurida, kas ja millises ulatuses mõjutab vaidlusalune kord põhikohtuasja asjaoludel nende mõlema vabaduse teostamist ning kas see võib neid vabadusi piirata.

45 Toimikust nähtub, et kõnealune kord kuulub Saksamaa õigusnormide hulka, mis puudutavad pangatehinguid teostavate ja finantsteenuseid osutavate ettevõtjate kontrolli. Nimetatud korra eesmärk on kontrollida selliste teenuste osutamist ning anda luba tegutsemiseks üksnes ettevõtjatele, kes tagavad tehingute nõuetekohase teostamise. Kui ettevõtjal on luba pääseda liikmesriigi turule, laen on ette valmistatud ning laenuleping on allkirjastatud, hakatakse

seda lepingut täitma ning kantakse laenusumma reaalselt üle laenusaajale.

46 Vaidlusaluse korra tagajärg on selliste ettevõtjate Saksamaa finantsturule pääsemise takistamine, kes ei täida KWG's nõutavaid tingimusi. Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale tuleb teenuste osutamise vabaduse piiranguteks pidada kõiki meetmeid, mis keelavad või takistavad nende vabaduste kasutamist või muudavad nende kasutamise vähematraktiivseks (vt eelkõige 15. jaanuari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-439/99: komisjon vs. Itaalia, EKL 2002, lk I-305, punkt 22). Kui juba tegevusloa nõue kujutab endast teenuste osutamise vabaduse piirangut, siis püsiva tegevuskoha nõue on faktiliselt kõnealust vabadust eitav. Niisugune nõue on lubatav üksnes siis, kui see kujutab endast taotletava eesmärgi saavutamiseks vältimatut tingimust (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsused Parodi, punkt 31 ja komisjon vs. Itaalia, punkt 30).

47 Käesoleva kohtuotsuse punktis 25 esitatud kaalutlusi silmas pidades ei saa selline kolmandas riigis asuv äriühing nagu Fidium Finanz tugineda EÜ artiklile 49 ja sellele järgnevalele artiklile.

48 Mis puudutab kapitali vaba liikumist EÜ artikli 56 ja sellele järgnevale artiklite tähenduses, siis on võimalik, et kuna kõnealune kord muudab Saksamaal elavatele klientidele nende äriühingute poolt, kelle asukoht on väljaspool Euroopa Majanduspiirkonda, pakutavate finantsteenuste osutamise vähem kättesaadavaks, kasutavad nimetatud kliendid kõnealuse korra tõttu neid teenuseid harvemini ning seetõttu vähenevad ka nende teenustega seotud piiriülesed rahavood. Sellegipoolest on siinkohal tegemist vaid teenuste osutamise vabaduse piiramise vältimatu tagajärgega (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Omega, punkt 27 ja 12. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-196/04: Cadbury Schweppes ja Cadbury Schweppes Overseas, EKL 2006, lk I-7995, punkt 33. Vt ka analoogiline 28. jaanuari 1992. aasta otsus kohtuasjas C-204/90: Bachmann, EKL 1992, lk I-249, punkt 34).

49 Eeltoodust nähtub, et põhikohtuasja asjaolusid arvesse võttes on teenuste osutamise vabaduse vaatenurk kaalukam kapitali vaba liikumise omast. Kuna vaidlusalune kord takistab selliste äriühingute pääsemist Saksamaa finantsturule, kelle asukoht on kolmandates riikides, mõjutab kõnealune kord valdavalt teenuste osutamise vabadust. Kuna nimetatud korra piirav mõju kapitali vabale liikumisele kujutab endast üksnes teenuste osutamise suhtes kehtestatud piirangute vältimatut tagajärge, puudub vajadus kontrollida, kas kõnealune kord on kooskõlas EÜ artikliga 56 ja sellele järgnevalele artiklitega.

50 Eespool toodut arvesse võttes tuleb esimesele küsimusele vastata, et siseriiklik kord, mille alusel liikmesriik nõuab eelnevat tegevusluba, kui majandustegevuse raames krediidi andmisega tegeleb liikmesriigi territooriumil äriühing, kelle asukoht on kolmandas riigis, ning mille kohaselt tuleb sellise tegevusloa väljastamisest keelduda muu hulgas juhul, kui kõnealusel äriühingul ei ole sellel territooriumil peakontorit ega filiaali, mõjutab valdavalt teenuste osutamise vabaduse teostamist EÜ artikli 49 ja sellele järgnevalele artiklite tähenduses. Äriühing, kelle asukoht on kolmandas riigis, ei saa nendele sätetele tugineda.

51 Arvestades esimesele küsimusele antud vastust, ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülejäänud küsimustele tarvis vastata.

Kohtukulud

52 Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, v.a poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus otsustab:

Siseriiklik kord, mille alusel liikmesriik nõuab eelnevat tegevusluba, kui majandustegevuse raames krediidi andmisega tegeleb liikmesriigi territooriumil äriühing, kelle asukoht on kolmandas riigis, ning mille kohaselt tuleb sellise tegevusloa väljastamisest keelduda muu hulgas juhul, kui kõnealusel äriühingul ei ole sellel territooriumil peakontorit ega filiaali, mõjutab valdavalt teenuste osutamise vabaduse teostamist EÜ artikli 49 ja sellele järgnevate artiklite tähenduses. Äriühing, kelle asukoht on kolmandas riigis, ei saa nendele sätetele tugineda.

Allkirjad

* Kohtumenetluse keel: saksa.